

utrzymał w mocy zaskarżony wyrok skazujący. Odpis wyroku Sądu II instancji wraz ze sporządzonym pisemnym uzasadnieniem M Ś otrzymał w dniu lutego 2022 r.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym *Skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.*

Wskazać należy, że Skarżący wykorzystał drogę prawną poprzez złożenie apelacji od wyroku Sądu I instancji. Podkreślenia wymaga fakt, że zgodnie z art. 110 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia Skarżącemu nie przysługuje prawo do złożenia kasacji we wskazanej sprawie (mógłby uczynić to jedynie Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich). Tym samym uznać trzeba, że droga prawna dostępna Skarżącemu została w pełni wykorzystana.

Odnosząc się do drugiego z warunków dopuszczalności złożenia skargi sformułowanych przez ustawodawcę wskazać należy, że zarówno przy założeniu ścisłej literalnej wykładni pojęcia doręczenia zawartego w art. 77 ust. 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, jak również przyjmując, że terminem doręczenia był moment, w którym Skarżący dowiedział się lub też mógł się dowiedzieć o treści wyroku termin złożenia niniejszej skargi został zachowany. W pierwszym przypadku rozpoczął on swój bieg w dniu 21 lutego 2022 r. i w związku z tym upływa w dniu 22 maja 2022 r., natomiast w drugim (mniej korzystnym dla Skarżącego) termin ten rozpoczął bieg w dniu stycznia 2022 r. i upływa 27 kwietnia 2022 r.

Wobec powyższego należy uznać, że spełnione zostały przesłanki dopuszczalności złożenia skargi.

II. PRZEPIS KWESTIONOWANY.

Kwestionowanym w niniejszej sprawie przepisem jest art. 116 § 1a ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, który stanowi: *Kto nie przestrzega zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, podlega karze grzywny albo karze nagany.* Przepis ten został dodany do ustawy z dniem 29 listopada 2020 r. ustawą z dnia z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2112), która została opublikowana w dniu 28 listopada 2020 r. – okres *vacatio legis* był więc wyjątkowo krótki.

Przepis ten penalizuje nieprzestrzeganie zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Zwrócić należy uwagę na fakt, że ustawodawca nie sprecyzował przepisów, których nieprzestrzeganie podlega karze.

III. WZORZEC KONTROLI.

W sprawie niniejszej wzorcem kontroli zgodności wskazanego w pkt 2 przepisu ustawy są dwa przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. tj. art. 2 oraz art. 42 ust. 1. Art. 2 Konstytucji stanowi, iż *Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej*, natomiast art. 42 ust. 1 Konstytucji mówi, że *Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.* Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

Z art. 2 Konstytucji RP w doktrynie i orzecznictwie wyinterpretowano szereg zasad szczegółowych, w zasady określoności i precyzyjności prawa. Podkreślić trzeba, że wymóg jednoznaczności i precyzji prawa ma szczególne znaczenie, jeśli chodzi o ochronę praw i wolności obywatela, zwłaszcza w sytuacji gdy istnieje możliwość zastosowania wobec niego sankcji.

Art. 42 ust. 1 Konstytucji RP formułuje natomiast fundamentalną dla prawa karnego zasadę *nullum crimen sine lege*. Jej rozwinięciem jest zasada *nullum crimen sine lege certa*, wymagająca formułowania znamion czynu zabronionego w sposób na tyle poprawny, jednoznaczny i precyzyjny, aby ryzyko karalności było rozpoznawalne dla adresatów normy i aby podczas stosowania prawa wykluczona była możliwość rozszerzenia zakresu odpowiedzialności karnej na czyny, które nie zostały zabronione w ustawie pod groźbą kary.

Przedmiotem niniejszej skargi jest więc zbadanie tego czy kwestionowany przepis ustawy Kodeks wykroczeń spełnia warunki wynikające z dwóch przywołanych przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

IV. ARGUMENTACJA PRAWNA.

Art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż *Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej*. Umieszczenie tego przepisu jako jednego z pierwszych zawartych w Konstytucji stanowi podkreślenie istotności tej zasady, której nadano rangę zasady ustrojowej.

Podkreślić należy również, że o ile określenie „demokratyczne państwo prawne” może wydawać się nieprecyzyjne, to jednakże doktryna oraz orzecznictwo wypracowały szerokie rozumienie tej zasady oraz zasady szczegółowe. Zarówno Konstytucja (jej art. 2), jak i nauka prawa wymagają, aby przepisy umożliwiające stosowanie odpowiedzialności karnej spełniały wymogi jednoznaczności i określoności. Wymogi te mają szczególne znaczenie zwłaszcza w sytuacjach, w których chronione są prawa i wolności obywatela. Przepisy karne – a takim właśnie jest kwestionowany przepis Kodeksu wykroczeń – są przepisami, które najbardziej w prawa i wolności jednostki ingerują albowiem wiążą się z zastosowaniem wobec obywatela określonej sankcji przez organy władzy.

Rozwinięciem wymogu określoności przepisów jest wyrażona w art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasada *nullum crimen sine lege*,

z której wyinterpretować należy zasadę nullum crimen sine lege certa. Przepis karny musi być na tyle precyzyjny, aby jego odbiorca mógł na jego podstawie określić czy dane zachowanie może spotkać się z represją karną ze strony organów państwa czy nie.

Wskazać należy, że treść kwestionowanego przepisu Kodeksu wykroczeń w jego brzmieniu nie pozwala na określenie pełnej treści normy sankcjonującej w drodze wykładni albowiem skonkretyzowania uregulowań prawnych, z naruszeniem których ustawodawca wiąże odpowiedzialność karną. Ustawodawca sformułował bowiem przepis w następujący sposób: *Kto nie przestrzega zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, podlega karze grzywny albo karze nagany.*

W pierwszej kolejności wskazać należy, że na podstawie treści przywołanego przepisu nie da się jednoznacznie określić tego jakie dokładnie przepisy ustawodawca miał na myśli. Dokonując wykładni kwestionowanego przepisu należałoby bowiem w jej toku postawić pytanie: co rozumieć należy pod pojęciem „przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi”. Pojęcie to wydaje się bowiem być pojęciem szerszym niż przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi albowiem w sytuacji, gdyby intencją ustawodawcy było penalizowanie nieprzestrzegania jedynie przepisów tejże ustawy, to w takim wypadku wskazałby to wyraźnie w przepisie.

Uznać należy więc, że uregulowanie takie godzi w zasadę prawidłowej legislacji. Jak trafnie wskazano w komentarzu do art. 2 Konstytucji pod redakcją Piotra Tulei: *„aby przepisy formułowane były w sposób poprawny, jasny i precyzyjny, zwłaszcza wówczas, gdy dotyczą praw i wolności jednostki (zob. TK – K 7/99, K 24/00). Przepis niejasny i nieprecyzyjny rodzi u jego adresatów niepewność co do zakresu ich praw i obowiązków, a organom, które go stosują, daje zbyt dużą swobodę i możliwość zastępowania prawodawcy w zakresie przesądzania tych kwestii, które uregulował on w sposób niejasny i nieprecyzyjny. Ustawodawca nie może poprzez niejasne formułowanie tekstu przepisów pozostawiać organom, które mają je stosować,*

nadmiernej swobody przy ustalaniu zakresu ograniczeń konstytucyjnych wolności i praw jednostki?

Aprobując w pełni wyrażony w zacytowanym fragmencie pogląd należy podkreślić, że zasada prawidłowej legislacji nie jest zasadą ustanowioną samą dla siebie, ale ma charakter gwarancyjny wobec innych istotnych zasad i wartości konstytucyjnych – takich jak zasada zaufania obywatela do państwa czy gwarancja braku arbitralności w przypadku naruszenia praw i wolności obywatela.

Nadmienić należy również, że Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się już w zakresie naruszenia zasady poprawnej legislacji jako samoistnej przesłanki stwierdzenia niezgodności przepisu z Konstytucją. W wyroku wydanym w sprawie K 6/02 Trybunał stwierdził, że przekroczenie pewnego poziomu niejasności przepisów prawnych może stanowić samoistną przesłankę stwierdzenia ich niezgodności z zasadą państwa prawnego.

Również posługiwanie się przez ustawodawcę pojęciami, które mają niezdefiniowaną treść (wskazane powyżej pojęcie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) stanowi naruszenie art. 2 Konstytucji co Trybunał Konstytucyjny wskazał w uzasadnieniu wyroku w sprawie Kp 3/09).

Wobec tak postawionej wątpliwości należałoby postawić pytanie, czy wobec tego przepis Kodeksu wykroczeń swoim zakresem obejmuje też nieprzestrzeganie przepisów rozporządzeń wydanych na podstawie tejże ustawy. Jeśli taka była intencja ustawodawcy (a taki wniosek wywołuje przeprowadzenie wykładni językowej przepisu Kodeksu wykroczeń), to należy uznać, że przepis ten stoi w rażącej sprzeczności z art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten mówi bowiem, iż *Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia*. Konstytucja nakłada więc wymóg, aby przestępstwo był określone w przepisach rangi ustawowej. Tymczasem, w przypadku przyjęcia, że zastosowane w art. 116 § 1a Kodeksu wykroczeń pojęcie „przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi” dotyczy również przepisów rozporządzenia istotny

element dyspozycji normy przepisu karnego zostaje uregulowany przepisami rangi niższej niż ustawa.

Nie sposób nie zauważyć również tego, że zastosowane w kwestionowanym przepisie pojęcie nie musi oznaczać jedynie przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi lecz jego zakres może obejmować wszystkie przepisy, których celem może być zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (a więc przepisy regulujące na przykład procedury postępowania w placówkach medycznych).

Wskazane wyżej okoliczności powodują, że kwestionowany przepis ma charakter blankietowy i jako taki nie spełnia wymogów wynikających z norm konstytucji.

Jednocześnie wskazać należy, że kontrowersje dotyczące kwestionowanych przepisów potęguje dodatkowo fakt, iż przepis ten w praktyce stosowany jest głównie do przepisów rozporządzeń określających ograniczenia, zakazy i nakazy związane ze stanem epidemii. Stan ten charakteryzuje się rozwiązaniami zbliżonymi do stanów nadzwyczajnych określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (stan wojenny, stan wyjątkowy, stan klęski żywiołowej) jednakże nie jest stanem wyjątkowym określonym w Konstytucji. W doktrynie pojawiają się poważne wątpliwości czy ograniczenia, zakazy i nakazy ustanawiane w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii – ze względu na skalę ingerencji w prawa i wolności obywateli – mogą zostać uznana za spełniające normy konstytucyjne. Tym bardziej wątpliwym musi być przepis przewidujący sankcje za naruszenie tychże ograniczeń, zakazów i nakazów.

V. WNIOSKI.

Reasumując powyższe rozważania uznać należy, że kwestionowany przepis (tj. art. 116 § 1a Kodeksu wykroczeń) jest niezgodny z art. 2 oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zważywszy na fakt, iż

M Ś jest legitymowany do złożenia skargi konstytucyjnej w

RADCA PRAWNY JAN KAZIMIERZ ADAMCZYK

zakresie zbadania zgodności tego przepisu z Konstytucją, a termin do złożenia przedmiotowej skargi został dochowany wnoszę jak w petitum niniejszego pisma.

